

Årsrapport

2019

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	3
1.1 Rådets mandat	3
1.2 Rådets sammensetning	5
1.3 Program for et aldersvennlig Norge	5
Planlegg egen alderdom	5
Eldrestyrt planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn	5
Nasjonalt nettverk for aldersvennlige kommuner	5
Partnerskap på tvers av sektorer	6
Seniorressursen – i arbeidslivet og i frivillig arbeid	6
1.4 Sekretariat/prosjektgruppe	6
2 Rådsmøter	7
3 Reisevirksomhet og foredrag	7
4 Kommunikasjon	8
5 Veien videre	9

1 Innledning

1.1 Rådets mandat

Mandat – Rådet for et aldersvennlig Norge 2019 – 2021 er fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 15. mars 2019.

Regjeringen ønsker å skape et aldersvennlig Norge. Vi lever lenger og vi blir flere eldre. Aldringen av befolkningen endrer samfunnet. I regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn - "Flere år – flere muligheter", vises hvordan alle sektorer har virkemidler for å fremme et aldersvennlig samfunn, slik at eldre mennesker kan delta, leve aktive liv og bevare sin selvstendighet så lenge som mulig. Som et av fem hovedområder i kvalitetsreformen «Leve hele livet» (Meld. St. 15, 2017-2018), vil regjeringen konkretisere dette arbeidet med et Nasjonalt program for et aldersvennlig Norge.

Rådet skal bidra til gjennomføring av det nasjonale programmet for et aldersvennlig Norge.

Programmet består av fem oppgaver:

- Planlegg for egen alderdom – en kampanje om tilrettelegging av bolig, sosialt fellesskap og et aktivt liv
- Eldrestyrt planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn
- Nasjonalt nettverk for aldersvennlige kommuner
- Partnerskapordning for aldersvennlige organisasjoner, institusjoner, bedrifter og virksomheter
- Ta i bruk seniorressursen i arbeidsliv og frivillig arbeid.

Rådet skal bidra til gjennomføring av programmet ved å være en pådriver, gi retning og legitimitet til arbeidet, forankre arbeidet i sine ulike organisasjoner og invitere til partnerskap.

Rådet skal bidra til at utfordringer og løsninger for et aldersvennlig samfunn bygger på en forståelse på tvers av sektorer. For å unngå duplisering og uklarhet om ansvarsforhold, bør arbeidet samordnes med andre organisasjoner og virksomheters arbeid på tilgrensende områder.

Rådet skal bidra til å skape engasjement for et aldersvennlig Norge, gjennom nytenking og idéutvikling. Det skal involvere, inspirere og engasjere den eldre befolkning til selv å delta i planlegging og utforming av et aldersvennlig samfunn, både på lokalt og nasjonalt nivå. Rådet skal være en utfordrende stemme i samfunnet, og kunne ta opp utfordringer og aktuelle tema.

Rådet er sammensatt av syv representanter, som er utpekt av sentrale organisasjoner og virksomheter, som har sluttet seg til visjonen om et aldersvennlig Norge.

Leder for rådet er utpekt av regjeringen. Leder skal lede rådets arbeid, være talsperson, inspirere sekretariat og partnere, og sette dagsorden.

Leder skal sammen med rådsmedlemmene bidra til at rådets arbeid legger vekt på:

- Strategisk og nytenkende perspektiver om samfunnsutvikling i skjæringspunkt demografi, teknologi, folkehelse, universell utforming, tjenesteproduksjon og sosiokulturelle endringer
- utfordringer og muligheter ved bruk av IKT og ny teknologi for eldre mennesker.
- Arbeid på tvers av offentlige, frivillige og private virksomheter og ulike sektorer
- Samle og forene ulike interesser
- Gjennomføringsevne
- Aldring og samfunnsutvikling i lys av sentrum/periferi-dimensjonen
- Handlingsrommet mellom politikk og samskaping, involvering og medvirkning

Det skal etableres et Senter for et aldersvennlig Norge som skal ha sekretariatsfunksjon for rådet, og ansvaret for det operative i programmet. Senteret skal også bidra til økt kunnskap og dokumentasjon om aldringen av samfunnet. KS og regjeringen har inngått en avtale om samarbeid om gjennomføring av «Leve hele livet 2019- 2023», hvor KS blant annet vil bidra til et aldersvennlig samfunn, og sørge for oppstart av nasjonalt nettverk for aldersvennlige kommuner. Helsedirektoratet skal gi faglig støtte til programmet og rådets arbeid.

Inntil senteret er på plass vil Helsedirektoratet ha sekretariatsansvaret. Senteret vil finansiere oppgavene i programmet, etter bevilgning over statsbudsjettet. Oppgaver i programmet og for senteret vil også kunne finansieres eksternt. Rådsmedlemmene deltar i kraft av sin organisasjon. Utover honorar til rådsleder, som er en uavhengig representant, vil deltakelse i rådets arbeid normalt ikke honoreres. Evt. oppgaver på vegne av rådet vil kunne bli godtgjort etter statens satser.

Programperioden for «Leve hele livet» er 2019 – 2023. Dette rådet vil ha virketid til og med 2021. Rådet bestemmer selv sin møtefrekvens og arbeidsform. Rådet skal avgi årlige rapporter om sitt arbeid, og bes gis en vurdering av status for aldersvennlig Norge i 2021.

1.2 Rådets sammensetning

For 2019 – 2021 er rådets sammensetning:

Leder: Trude Drevland

Rådsmedlemmer utpekt av følgende organisasjoner/virksomheter:

Pensjonistforbundet, ved leder Jan Davidsen

Frivillighet Norge, ved generalsekretær Stian Slotterøy Johnsen

KS, ved ordfører Nils A. Røhne

NHO, ved adm.dir. Anne Cecilie Kaltenborn

Husbanken, ved adm. dir. Osmund Kaldheim

IKT-Norge, ved adm.dir. Heidi Arnesen Austlid

OsloMet – storbyuniversitetet, ved forskningsleder Hans Christian Sandlie

1.3 Nasjonalt program for et aldersvennlig Norge

Programmet for et aldersvennlig Norge er en del av regjeringens kvalitetsreform for eldre, «Leve hele livet». Både arbeidsliv og næringsliv, kommuner og lokalsamfunn må involveres, og alt fra organisasjoner til sivilsamfunn, kunnskaps- og forskningsinstitusjoner må inkluderes. Sammen skal vi jobbe langsiktig for å skape et aldersvennlig samfunn.

Programmet er et løpende utviklingsarbeid med fem innsatsområder:

Planlegg egen alderdom

Programmet skal utfordre befolkningen til å planlegge egen alderdom gjennom en kampanje med fokus på å tilrettelegge egen bolig, ivareta venner og sosiale nettverk, og opprettholde best mulig funksjonsevne gjennom et aktivt liv.

Eldrestyrt planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn

Det forutsettes at alle kommuner setter et aldersvennlig samfunn på dagsorden i kommunal planlegging. Kommunene bør involvere eldre i arbeidet med å planlegge og utforme nærmiljø og lokalsamfunn. De kommunale og fylkeskommunale eldrerådene inviteres særskilt gjennom programmet til å ta del i arbeidet med å skape et aldersvennlig Norge. Eldrerådene kan involvere eldre innbyggere, for eksempel i samarbeid med pensjonistforeninger, seniorsenter, frivilligsentraler og frivillige organisasjoner, for å vurdere hva som fungerer bra, hva som må endres og hva som mangler for å tilrettelegge et mer aldersvennlig lokalsamfunn.

Nasjonalt nettverk for aldersvennlige kommuner

Norge vil slutte seg til WHO sitt globale nettverk for aldersvennlige byer og lokalsamfunn. Det skal etableres et eget nasjonalt nettverk i et samarbeid mellom regjeringen, KS, rådet for et aldersvennlig Norge, og et partnerskap med organisasjonsliv, forskning og næringsliv, som skal støtte og koordinere det lokale arbeidet. Fra Norge deltar foreløpig kommunene Oslo og Trondheim.

Partnerskap på tvers av sektorer

Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn skal også realiseres på nasjonalt nivå gjennom planprosesser i alle bransjer og sektorer.

Organisasjoner, institusjoner, bedrifter og virksomheter skal inviteres til å slutte seg til et aldersvennlig Norge gjennom en partnerskapsordning. De forplikter seg til å gå gjennom egen virksomhet, og får faglig støtte og bistand i arbeidet med å bli aldersvennlige, og dra nytte av de mulighetene den eldre befolkning representerer.

Kommunene inviteres til å delta i nettverket av aldersvennlige kommuner og lokalsamfunn. Som en del av programmet for et aldersvennlig Norge har KS, kommunesektorens interesseorganisasjon, tatt på seg å utvikle modeller og nettverk for aldersvennlige lokalsamfunn i Norge.

Seniorressursen – i arbeidslivet og i frivillig arbeid

Det samlede verdibidraget til samfunnet fra pensjonister gjennom formelt og uformelt frivillig arbeid er i en undersøkelse anslått til vel 45 000 årsverk, eller litt over 25 milliarder kroner for 2016. Potensialet for ytterligere bidrag fra pensjonister er stort. Det forutsetter mer målrettet rekruttering, organisering og tilrettelegging gjennom ulike organisasjonsformer i offentlig og privat regi.

Utviklingen og det løpende arbeidet med programmet ledes av en prosjektgruppe i Helsedirektoratet.

1.4 Sekretariat/prosjektgruppe

Prosjektgruppen i Helsedirektoratet har også sekretariatsfunksjonen for rådet. I dette ligger å planlegge og gjennomføre rådsmøtene, utvikle og gjennomføre kommunikasjonsiltak og foredrag, følge opp rådsleder og bistå med avtaler, reiseprogram og bookinger. Omlag en firedel av aktivitetene i prosjektgruppen er knyttet direkte til sekretariatsfunksjonen. Hovedtyngden av arbeidet i prosjektgruppen er knyttet til utvikling og utrulling av innhold i de fem innsatsområdene i programmet. Dette gjøres i tett samarbeide med rådet.

Prosjektgruppen har i 2019 bestått av en prosjektleder på full tid, en prosjektstøtte på deltid, en strategisk kommunikasjonsrådgiver på deltid, og en kommunikasjonsmedarbeider/ praktisk tilrettelegger på heltid. Sistnevnte siden juni. Programmet er via Helsedirektoratet tildelt en budsjettamme på 10 millioner kroner. Disse midlene har i 2019 gått med til etablering av visuell profil, hjemmeside og andre kommunikasjonskanaler, to informasjonsfilmer, rådsmøter, reiseaktiviteter for rådsleder og prosjektgruppe, samt til innsiktsarbeid og oppstart av postene i programmet som i 2019 hovedsakelig har dreid seg om:

- Eldrestyrt planlegging av aldersvennlige lokalsamfunn
- Partnerskap
- Planlegging av egen alderdom

2 Rådsmøter

Det ble gjennomført seks rådsmøter i 2019 inkludert oppstartsmøtet på Sentralen. Møtene er blitt avholdt hos KS, NHO, på Staur Gård og i Helsedirektoratet. De første møtene var av typen bli kjent og finne en felles plattform for oppdraget. Møtenes innhold har videre bestått av orienteringer fra bl.a. Husbanken og NOVA og Pensjonistforbundet knyttet til bolig. Partnerskapsordningen har vært tema hvor NHO Service og Handel har innledet om sitt syn på saken. Videre har det hatt eksterne innledere som Astrid Syse fra SSB og Kathrine Herlofsen fra NIBR om hva aldringen gjøre med Norge. Eldreombud, eldreombudets rolle og høringsuttalelse har også vært behandlet i rådet.

På siste møtet i 2019 oppsummerte rådsleder året, og satte retning for neste år. Det ble vedtatt å gjennomføre en elderådskonferanse i 2020. Husbanken og Pensjonistforbundet fikk oppdraget med å forberede konferansen i samarbeide med sekretariatet.

3 Reiser og foredrag

Den utadrettede virksomheten gjennom oppstartsåret for Rådet for et aldersvennlig Norge, har hatt som mål å gjøre rådet og oppdraget kjent; hvem og hva er dette rådet, og hvorfor er rådet etablert?

Det har vært stor etterspørsel etter rådsleder for deltakelse på konferanser og møter. Såpass mye at det har vært nødvendig å gi avslag på flere. Rådsleder har hatt over 40 reisedøgn, og holdt innlegg og foredrag nærmere 30 steder. Hun har vært fra Kristiansand i syd til Karasjok i nord. Mange arrangement har vært i regi av elderråd, som er definert som en betydelig målgruppe for dette arbeidet, og en gruppe som har vært prioritert dette året. Rådsleder har også deltatt på arrangement i regi av frivilligheten, kommuner og fylkeskommuner, Husbanken, Helsedirektoratet, forskningen, pensjonistforeninger og Senior Norge.

Eksempel arrangementer rådsleder har deltatt på er som festtaler på Oslo Kommunes markering av FNs eldredag, på møte i Sametinget, interkommunal fagdag for «Leve hele livet» på Ål, seniorkonferanse i Aker kulturhus med 450 i salen.

Rådsleder var også tilstede og deltok i flere debatter under Arendalsuka. Andre rådsmedlemmer har også vært ute og holdt innlegg. Det samme har representanter fra sekretariatet.

4 Kommunikasjon

Det er etablert en egen visuell profil for et aldersvennlig Norge. Videre er det utviklet en egne hjemmeside, aldersvennlig.no, en Facebook-side, nyhetsbrev, to profileringsfilmer, presentasjonsmal og annet profileringsmateriale.

Den visuelle profilen preger alt kommunikasjonsmateriale. Hjemmesiden henvender seg i første omgang til interessenter som kommuner, frivillighet, eksisterende og kommende samarbeidspartnere, og mindre til den enkelte borger, og er en informasjonsside om hva Aldersvennlig Norge, råd og program er, og hvilke mandat og oppdraga som ligger til henholdsvis råd og program. Siden oppdateres med nyheter og nyhetsbrev. Facebook har siden lanseringen i november fått 500 følgere. Nyhetsbrevet har vært ute med et nummer som er bitt godt mottatt. Nyhetsbrevet skal ut fire ganger i året.

Rådsleder har også sent brev til alle landets ordførere med henstilling om å få på plass de nye elderrådene så raskt som mulig. Dette er blitt godt mottatt. Videre har vi gjort utspill overfor mediene med innlegg som også er kommet på trykk.

5 Veien videre

Det ble før utgangen av 2019 kalt inn til seks nye rådsmøter fordelt utover året. Videre skal rådet være vertskap for elderrådskonferansen på Gardermoen i mai. Det skal jobbes videre med partnerskapsordningen, og det skal gjennomføres en kampanje hvor rådet blir involvert i begge oppgavene.

På siste rådsmøte i 2019 fikk alle rådsmedlemmene i oppgave å melde inn to prioriterte saker fra sitt felt. De innkomne sakene skal behandles på første rådsmøte i 2020. Målet er å komme frem til tre – fire kjernesaker, som skal være rådets felles satsingsfelt. Her skal det defineres mål og utarbeides en strategi knyttet til hver av sakene.

Det er allerede gjort avtale om en rekke arenaer hvor rådsleder skal være tilstede og holde innlegg i 2020. Målet er å nå ned til de yngre eldre, samt å fortelle hva rådet jobber med, og hvilke mål rådet har satt seg. I 2020 skal det bygges kunnskap om denne satsingen og hva rådet gjør, mens i 2019 dreide arbeidet seg om å bygge kjennskap til rådet og betydningen for et Aldersvennlig Norge.

